

БЛАГО НАМА

Благо нама је пројекат којим Народни музеј, гостујући у Скупштини града Београда, представља различите периоде историје и различите идентитете града Београда, различите појаве које су током времена овај град учиниле великим и значајним.

Пројекат *Благо нама* истражује начине на које културно наслеђе постаје важан део идентитета Београда и вишеструку повезаност Народног музеја са градом Београдом.

Народни музеј је у реконструкцији, нема своју сталну поставку, и стога је присутан у другим просторима. Отвара их за посетиоце, нуди свеж, инспиративан сусрет са уметношћу и наставак дијалога са публиком, пружајући увид у узбудљиву вредност збирки Народног музеја. Народни музеј сретнете овај пут у здању Скупштине града Београда.

Татјана Цвјетићанин

Аутор изложбе Богови и хероји: Аца Ђорђевић

Конзерватор: Зоран Павловић

Лектор: Нада Крстић

Едукативни програми: Марина Пејовић

Сарадници на пројекту: Александар Бандовић,
Гордана Грабеж

Техничка реализација: Горан Богојевић,
Момир Владисављевић

БЛАГО НАМА

Народни музеј
у Скупштини града Београда
април – децембар 2012

трећа изложба у оквиру пројекта

БОГОВИ И ХЕРОЈИ

септембар – октобар 2012

хол Скупштине града Београда

отворено суботом и недељом
од 10 до 17 часова

организоване посете
060 8075 035

Пројекат је реализован
уз финансијску подршку града
Београда

БОГОВИ И ХЕРОЈИ

PROJORN N XEBOIN

БЛАГО НАМА

НАРОДНИ МУЗЕЈ У СКУПШТИНИ ГРАДА БЕОГРАДА

БОГОВИ И ХЕРОЈИ

Народни музеј чува изузетан археолошки фонд који чини више од 200.000 предмета. Сваки од њих приповеда о одређеном сегменту живота, приватној или јавној историји на простору данашње Србије и Београда или региона Балкана. Изложбом Богови и хероји представљамо веровања од праисторије до касноантичког периода.

Мењајући однос према свом реалном и неопипљивом окружењу, човек непрекидно трансформише своја веровања и начин на који их изражава. Са камених пећинских зидова, идоли се током доба глинеле на земљу, а убрзо за тим, са металним добом, божанства почињу да насељавају небеса.

Припитомљавајући свој пејзаж, моделујући окружење у складу са својим потребама, неолитски становници Винче (5500-4500. пре наше ере) развијају нову врсту повезаности са земљом и стоком од које живе. Верују у моћ природе, у силе природе на које се може деловати магијским поступцима. Антропоморфне фигурине - статуе богиња по којима је Винчанска култура препознатљива, део су религијске праксе. Фигурине бика, краве и телета са локалитета Беловоде сведоче о великом економском и симболичком значају које је говече имало за припаднике неолитских заједница. О томе говоре и букраниони — главе бикова обложене глином или модели главе бика израђени од глинеле са уметнутим роговима који су постављани у кућама са циљем да дом и укућане заштите од недаћа. Заробљавајући натприродно у комаду глинеле, закључавајући магично ватром, човек је кротио и обожавао оно од чега је понајвише зависио.

Овладавши земљом и металом, за чију израду је потребна ватра, током бронзаног доба (2000-1000. пре наше ере) човек свој поглед одваја од тла усмеравајући га ка висинама. Величајући

домишљатост и брзину, али и светлост са неба, Дупљајска колица, где барске птице носе мушку фигуру, славе победу хероја, човека који је захваљујући колима, која се јављају крајем енеолита и почетком бронзаног доба, сада могао превазићи непрегледна пространства. Ако је судити по симболима који красе Дупљајска колица, она могу представљати и само Сунце или пак путника који настављајући Сунчеву путању и преузимајући вештину до тада резервисану за Божансво, продужава сопствено трајање.

Веровања становника Балкана су се мењала пратећи нова сазнања, али и под утицајем других култура. Током хеленистичке епохе (400-30. пре наше ере) богови грчког Пантеона управљали су животима и судбинама смртника и на овом простору. Изузетна статуа која се чува у Народном музеју, једна од четири сачуване реплике Фидијине Атене Партенос, омогућава нам да делимично сагледамо грандиозност и узвишеност оригинала, 11 метара високе статуе која је била од дрвета, обложена бронзом, златом и слоначом, али и време у коме је богиња мудрости, правде, заната и образовања поштована. Она је једно од божанстава којима су, маштовито и знатижељно на божански ниво уздижући вредности и врлине, препреке и недаће, људи - креирајући пантеон и мноштво митова и легенди - сликовито рационализовали свој микрокосмос. Бог је у ово време изједначен са човеком.

Током Римског периода (1-6. век наше ере), поред веровања која су Римљани сматрали за своје сопствене, засноване на стилу предака и традицији, практиковане су и бројне религије народа који су се нашли под римском влашћу. Римска божанства, нарочито главни римски богови попут Јупитера, Венере или Викторије, веома су сличила грчким божанствима. Велики је био утицај мистерија, религија које су нудиле спас и загробни живот, али је избор ових веровања био индивидуалан и оне су се могле поштовати паралелено са официјелним римским боговима. Током експанзије прихватани су и локални богови и култови коју су се потом, попут Митре, Сола, Сабација, ширили римским провинцијама. За грађане Римског царства религија је била део свакодневице —храмова је било много, домови су имали кућна светилишта, статуе су се постављале и на бродовима или колима, попут

изложених - Викторије и Сераписа. Поред ширења религиозних веровања и концепата, статуе божанстава су имале и улогу у ширењу политичких ставова и биле део римске идеолошке пропаганде. Локални уметнички израз и вештина прати се и преко бронзане пластике: Венера пронађена на Ташмајдану осликава и умешност сингидунумских занатлија.

У касноантичком периоду (4-6. век) трансформација веровања завршава се монотеистичким концептом хришћанства. Досежући и најудаљеније делове Римског царства, хришћанство се, сажимајући бројне системе веровања, развија и уобличава у комплексну религију којој се приклања све већи број становника Римског царства. Прогони хришћана у Царству су трајали све до 313. године када је, захваљујући Миланском едикту који је донео цар Константин, проглашена слобода верског изражавања. Добри пастир, модел из паганске религије којим се одавала почаст узвишеном чину приношења жртве, добија ново значење. Од намерно тајновитих и двосмислених приказа, хришћанска симболика постаје саставни део садржаја, било да се ради о оном декоративном, о орнаментици, или садржају текста.

Иако није увек лако пронаћи одговоре на егзистенцијална питања или објашњења за појаве и феномене, захваљујући изложби Богови и хероји имамо могућност да сазнамо како су се становници Сингидунума, почевши од праисторијске Винче па до касноантичког периода, носили са неизвесношћу и бројним изазовима.

